

Hoe leren docenten om leerlingen beter te laten leren?

Jan Vermunt



Slotconferentie GoLeWe
Antwerpen, 20 mei 2011

Het leren van leerlingen en studenten

Verskillende manieren van leren

- **Reproductiegericht leren**
 - **Betekenisgericht leren**
 - **Toepassingsgericht leren**
 - **Ongericht leren**
-
- **ILS, LEMO**

Hedendaagse onderwijsvernieuwingen

Onderwijsvormen die proberen

- **actief**
- **betekenisgericht**
- **toepassingsgericht**
- **zelfstandig en**
- **samenwerkend**

leren bij leerlingen te bevorderen

Bijvoorbeeld

- **Opdrachtgestuurd onderwijs**
- **Probleemgestuurd onderwijs**
- **Projectonderwijs**
- **Competentiegericht onderwijs**
- **Duaal onderwijs**

Deze nieuwe onderwijsmethoden vereisen veel leren van docenten ...

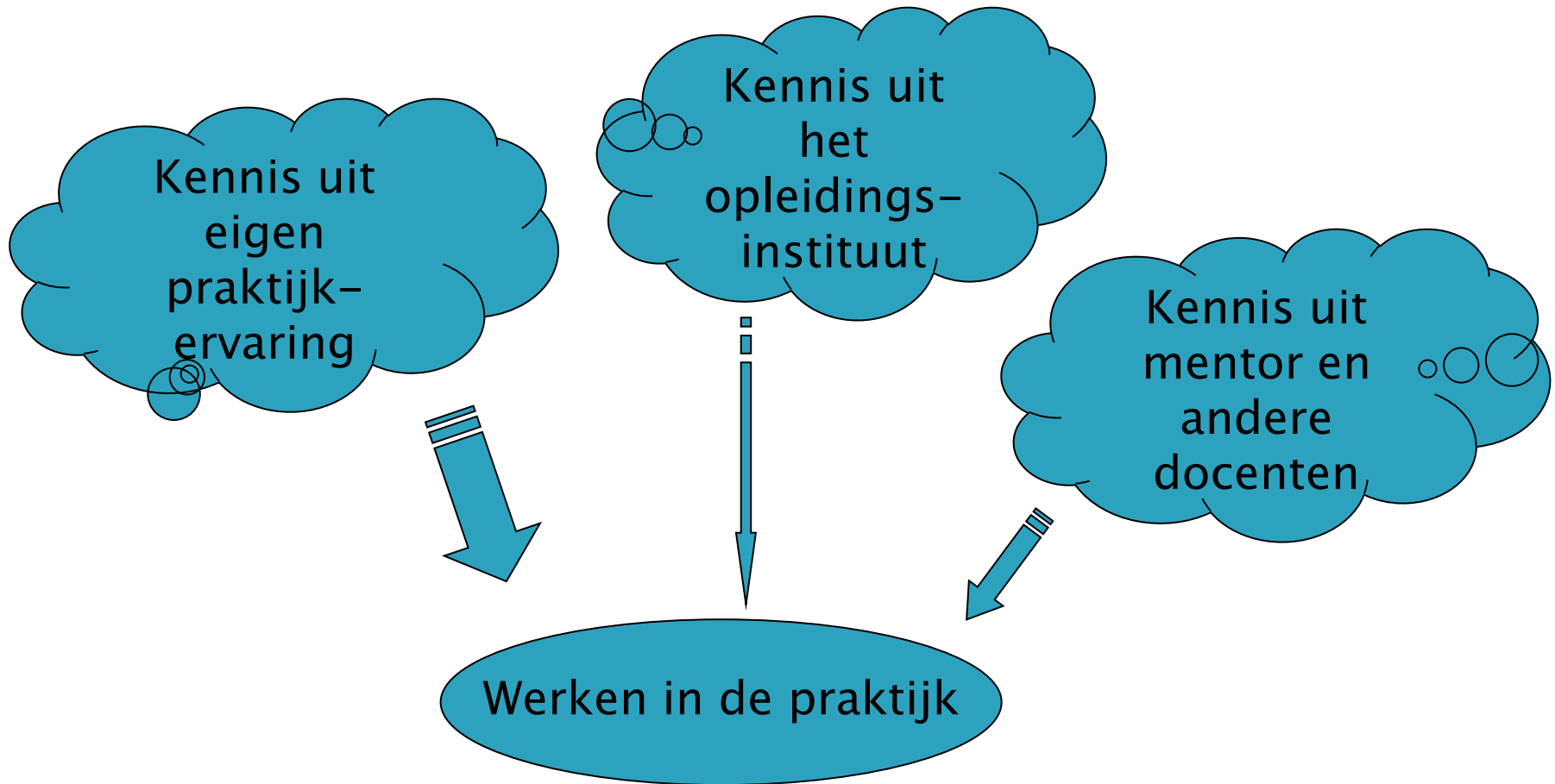
- **Opdrachten maken, feedback,...**
- **Tutor, blokcoördinator, ...**
- **Samenwerking coachen, ...**
- **Competenties meten, ...**
- **Mentor, portfoliobegeleider, ...**
- **Model, activator, reflector, ...**

Het leren van docenten

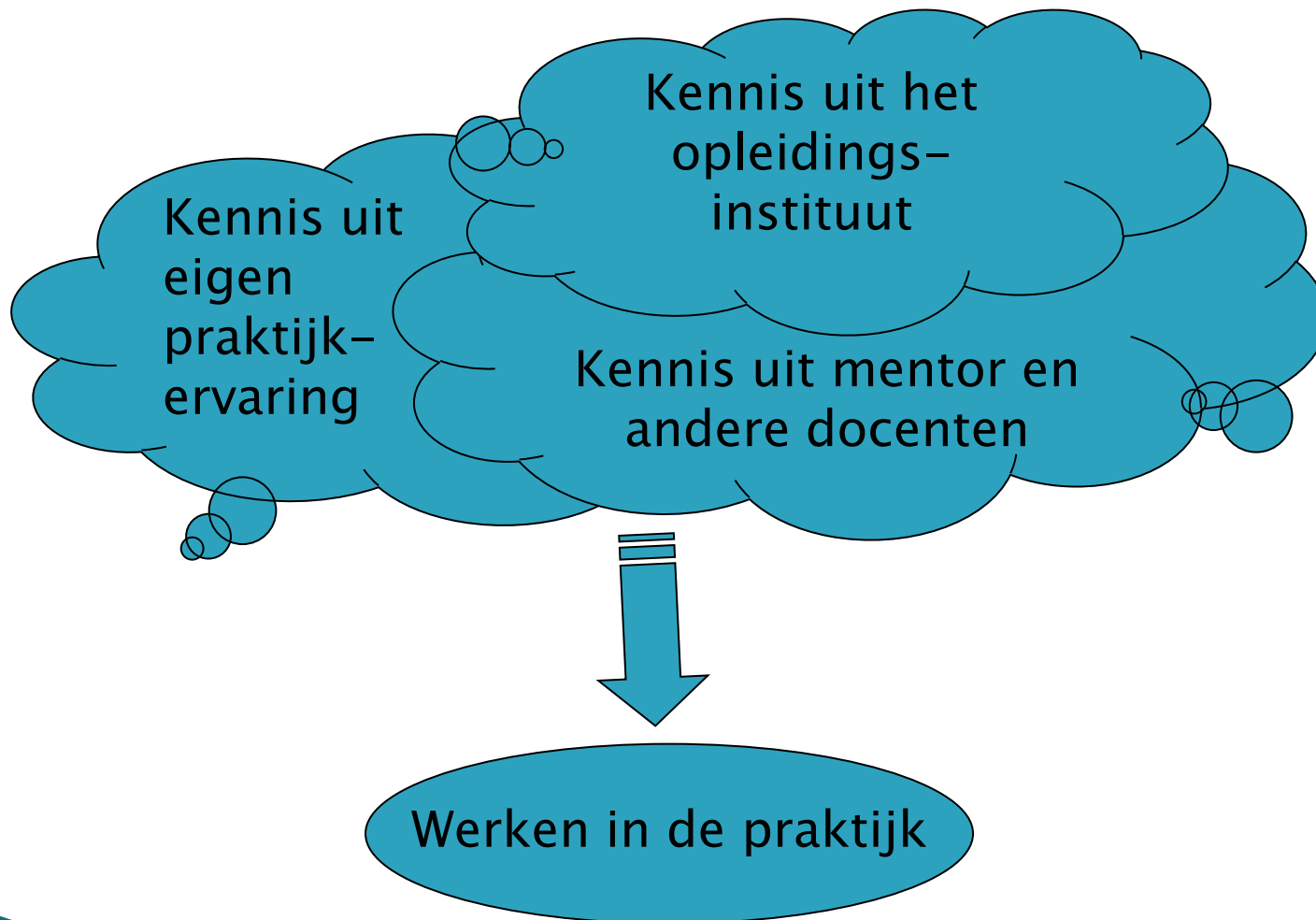
Drie belangrijke bronnen om van te leren:

- **Eigen praktijkervaringen**
- **Praktijkkennis van de mentor en andere ervaren docenten**
- **‘Theorie’ van het opleidings-/vormingsinstituut**

Gescheiden kennisbases



Een geïntegreerde kennisbasis



De onderwijsvernieuwing

- **Introductie van de Tweede Fase in de bovenbouw van het VO (SO)**
- **Drie pedagogisch-didactische uitgangspunten**
 - Zelfstandig leren
 - Leren als actieve kennisconstructie
 - Samenwerkend leren
- **Grote veranderingen in de rol van de docent**

Onderzoek naar het leren van ervaren docenten in deze context

- **NWO Aandachtsgebied**
- **94 ervaren VO-docenten werden een jaar gevolgd in hun leerervaringen**
- **Onder andere door middel van digitale logboeken (6 in het jaar)**
- **In de context van de invoering van actief en zelfstandig leren in de bovenbouw van het VO**

Digitaal logboek



Leeractiviteiten van docenten

- **Experimenteren**
- **Nadenken over de eigen praktijk**
- **Ideeën van anderen krijgen**
- **Frictie ervaren**
- **Worstelen om niet terug te vallen in oude gewoonten**
- **Vermijden van leren**

Leeractiviteiten: f en %

| Leeractiviteiten | f | % |
|---|-----|-------|
| Experimenteren | 234 | 31.8 |
| Nadenken over eigen praktijk | 244 | 33.2 |
| Frictie ervaren | 109 | 14.8 |
| Worstelen om niet terug te vallen in oude gewoonten | 33 | 4.5 |
| Ideeën van anderen krijgen | 110 | 15.0 |
| Vermijden van leren | 5 | 0.7 |
| Totaal | 735 | 100.0 |

Leeropbrengsten van docenten

- **Veranderingen in kennis en opvattingen**
 - Bewust worden
 - Bevestigde opvattingen
 - Nieuwe ideeën
- **Intenties voor handelen**
 - Uitproberen van nieuwe praktijken
 - Doorgaan met nieuwe praktijken
 - Doorgaan met huidige praktijken
- **Veranderingen in handelen**
 - Nieuwe praktijken
 - Terug naar oude praktijken
- **Veranderingen in emoties**
 - Positieve emoties
 - Negatieve emoties
 - Verrassingen

Leeropbrengsten: f en %

| Leeropbrengsten | f | % |
|--|------|-------|
| Veranderingen in kennis en opvattingen | 644 | 50.0 |
| Intenties voor handelen | 174 | 13.5 |
| Veranderingen in handelen | 18 | 1.4 |
| Veranderingen in emoties | 451 | 35.0 |
| Totaal | 1287 | 100.0 |

Relaties tussen leeractiviteiten en leeropbrengsten

Bijv.:

- **Experimenteren – Intentie om door te gaan met nieuwe praktijken**
- **Nadenken over eigen praktijk – Bewustworden; Nieuwe praktijken doen**
- **Frictie ervaren – Negatieve emoties**
- **Worstelen om niet terug te vallen in oude gewoonten – Terug naar oude praktijken; Bevestigde ideeën**
- **Ideeën van anderen krijgen – Intentie om nieuwe praktijken uit te proberen**

Patronen in het leren van docenten

- **Handelingsgericht**
- **Betekenisgericht**
- **Ongericht / overlevingsgericht**

Het leren van leerlingen/studenten en van docenten vergeleken

Leren van leerlingen èn docenten:

- Betekenisgericht
- Ongericht

Leren van docenten:

- Handelingsgericht

Leren van oudere leerlingen:

- Toepassingsgericht

Leren van leerlingen:

- Reproductiegericht

Conclusies

- **Basale leerpatronen zijn vergelijkbaar bij leerlingen en docenten, maar de manifestatie van deze patronen in het daadwerkelijke leren is verschillend**
- **Problematische aspecten spelen een belangrijke rol bij het leren van docenten**
- **Leeractiviteiten en leeropbrengsten hangen samen**

Conclusies

- **Ervaren docenten leren vooral door te experimenteren en door na te denken over eigen praktijken en ervaringen**
- **Ze leren minder vaak door externe input zoals ideeën van anderen: collega's, vakliteratuur, ..**
- **Ze rapporteren vooral veranderingen in kennis en opvattingen en in emoties**
- **Ze rapporteren nauwelijks veranderingen in onderwijspraktijken**

Toekomst

- **Ontwikkelen van professionaliserings-aanpakken om het leren van docenten te bevorderen, gebaseerd op wetenschappelijke kennis over hoe docenten leren, en het bestuderen van de kracht en werkzaamheid van deze aanpakken**

Vragen?

Bedankt voor uw aandacht!



Europese Unie
Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling



www.golewe.eu



